

LPVAKA

LATVIJAS PROFESIONĀLO
VESELĪBAS APRŪPES
KAPELĀNU ASOCIĀCIJA

KONFERENCE

**GARĪGUMS UN VESELĪBA:
profesionālo kapelānu dienesta
integrācija veselības aprūpē**

Rīga 2005

KONFERENCE

“GARĪGUMS UN VESELĪBA:
profesionālo kapelānu
dienesta integrācija
veselības aprūpē”

2005. gada 15. un 16. septembris

Rīgas Austrumu slimnīca
Latvijas Onkoloģijas centrs
Rīga

GENERĀLSPONSORS

Plimutas Miera luterāņu draudze, Minesota, ASV

**Peace Lutheran
Church**

OF PLYMOUTH, MINNESOTA, USA

SPONSORI

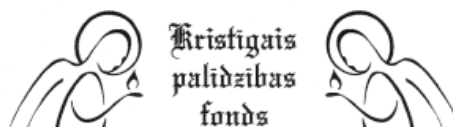
Rīgas Dome

Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība

Grīndex

GRINDEX

Kristīgais palīdzības fonds

INFORMATĪVIE ATBALSTĪTĀJI:

DOCTUS

žurnāls ārstiem un farmaceitiem

žurnāls "Doctus"

SVĒTDIENAS RĪTS

laikraksts "Svētdienas Rīts"

LĀZA

LMF

Latviešu Ārstu un Zobārstu apvienība (LĀZA)

INDIVIDUĀLIE ATBALSTĪTĀJI

Andris Sedliņš

Plimutas Miera luterāņu draudzes virsmācītājs,
Minesota, ASV

Lance un Lisa Novak

Plimutas Miera luterāņu draudzes Latvijas Misijas komitejas vadītājs ar sievu

Arthur M. Lucas

M.Div., Ziemeļamerikas Profesionālo kapelānu asociācijas valdes sertificēts kapelāns,
ACPE sertificēts supervizors, Vašingtona Universitātes Medicīnas centrs, Barnes-Jewish
slimnīcas Garīgās aprūpes departamenta vadītājs,
St.Luisa, Misūri, ASV

Dace Skudiņa

D.Min., Ziemeļamerikas Profesionālo kapelānu asociācijas valdes sertificēta kapelāne,
Vašingtona Universitātes Medicīnas centra Barnes-Jewish slimnīca,
St. Luisa, Misūri, ASV

Dr. Adamantios G Avgoustidis

M.D., Ph.D., psihiatrs, Grieķu Ortodoksās baznīcas priesteris (protoprezbiters),
Atēnu universitātes Teoloģijas fakultātes pasniedzējs,
Atēnu Mentālās veselības centra Direktoru valdes loceklis,
Pasaules Psihiatru asociācijas Reliģijas, psihiatrijas un garīgo lietu nodaļas valdes konsultants,
Grieķija

Imants Kalniņš

D.Min., Dr.Theol., LELBA mācītājs, Amerikas Pastorālo Padomdevēju asociācijas biedrs,
ASV

Anne Vandenhoeck

Ph.D. cand., Luvēnas Katoļu universitātes Teoloģijas fakultātes Pastorālās teoloģijas katedras
pasniedzēja, CPE supervizors teoloģijas studentu praktiskajā apmācībā,
Eiropas veselības aprūpes kapelānu apvienības Komitejas locekle,
Beļģija

**Mēs vēlamies pateikties arī visiem anonīmajiem ziedotājiem,
kas dāvināja mūsu Asociācijai ne tikai naudu,
bet arī cerību un spēku pastāvēt grūtībās.**

PROGRAMMA

15. septembris

Laiks	Tēma	Referē
9.30 – 10.30	reģistrēšanās (kafija, tēja)	
10.30 – 11.00	konferences atklāšana	
11.00 – 11.45	Garīgā aprūpe un kapelānu dienests Latvijā – mūsu stāsts. Ieskats LPVAKA tapšanā, tās misija, mērķi, uzdevumi, stratēģiskais plāns, konteksts Eiropā un pasaulē.	Dana Kalniņa-Zaķe Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Garīgās aprūpes dienesta vadītāja, LPVAKA valdes priekšsēdētāja
11.45 – 12.00	jautājumi, diskusijas	
12.00 – 12.45	Medicīnas garīgie apvārsņi. Kad medicīna nošķirās no reliģijas/ baznīcas ietekmes, tā iemesli, sekas. Kad atsākās reliģijas/baznīcas reintegrācija medicīnā. Mūsdienu strāvotumi pasaulē – kopumā, pasaules medicīnā.	Imants Kalniņš, D.Min., Dr.theol., LELBA mācītājs, Amerikas Pastorālo Padomdevēju asociācijas biedrs (American Association of Pastoral Counselors)
12.45 – 13.00	jautājumi, diskusijas	
13.00 – 14.30	pusdienas	
14.30 – 15.15	Veselības aprūpes reformas – holistiska pieeja pacientu aprūpei.	Dr. Vilnis Sosārs Rīgas Austrumu slimnīcas Latvijas Onkoloģijas Centra Paliatīvās nodaļas vadītājs
15.15 – 15.30	jautājumi, diskusijas	
15.30 – 16.15	Mana atbildības sfēra vai tava atbildības sfēra – pieņēmumi par slimnīcas kapelānu, garīgums un garīgā veselība. Atšķirības starp psihoterapeitu, psihologu, sociālo darbinieku, psihiatru, mācītāju un kapelānu. Pieņēmumi par garīgās aprūpes derīgumu un nozīmi veselības aprūpē.	Dr. Adamantios G. Avgoustidis, M.D., PhD, Grieķu Ortodoksās baznīcas priesteris, psihiatrs, Atēnu universitātes pasniedzējs, Atēnu Mentālās veselības centra Direktoru valdes loceklis, Pasaules Psihiatru asociācijas Reliģijas, psihiatrijas un garīgo lietu nodaļas valdes konsultants
16.15 – 16.30	jautājumi, diskusijas	
16.30 – 17.15	kafijas/tējas pauze	
17.15 – 18.00	Profesionālas garīgas aprūpes nepieciešamība un loma veselības aprūpē: kas ir profesionāls kapelāns?	Arthur M. Lucas, M.Div., BCC, Klīniskās pastorālās izglītības asociācijas (APCE) sertificēts supervizors, Vašingtona Universitātes medicīnas centrs, Barnes-Jewish slimnīcas Garīgās aprūpes departamenta vadītājs, St.Luisa, Misūri
18.00 – 18.15	jautājumi, diskusijas	
18.15 – 19.30	Paneldiskusija Kā definēt pacientu? – Cilvēka/cilvēka ķermeņa izpratnes modeļi, to ietekme uz veselības aprūpes paradigmu. Situācija Latvijā (holistiska aprūpe, paliatīvās aprūpes koncepcija, pacientu tiesības u.c.).	Piedalās augstskolu mācībspēki. Paneldiskusiju vada Anne Vandenhoeck Ph.D. cand., Luvēnas universitātes Teoloģijas fakultātes Pastorālās teoloģijas katedras pasniedzēja, CPE supervizors teoloģijas studentu praktiskajā apmācībā (Beļģija)

16. septembris

Laiks	Tēma	Referē
8.30 – 9.30	reģistrēšanās (kafija, tēja)	
9.30 – 10.15	Kas jāzina administratoram par garīgās aprūpes dienestu izveidi veselības aprūpes iestādē – juridiski administratīvie aspekti.	asoc.prof. Ringolds Balodis , LU Juridiskā fakultātes Valsts tiesību katedras vadītājs
10.15 – 10.30	jautājumi, diskusijas	
10.30 – 11.15	Cik maksā garīgās aprūpes intervences: uz iznākumu vērsta garīgā aprūpe. Garīgās aprūpes plāns un izvērtējums. Sadarbības modeļi ar administrāciju, kā tulkot garīgo aprūpi skaitļu valodā - zinātniskā izpēte un metodoloģija.	Arthur M. Lucas, M.Div., BCC , Apvienoto Metodistu baznīcas mācītājs, Kliniskās pastorālās izglītības asociācijas (APCE) sertificēts supervizors, Vašingtona Universitātes Medicīnas centra Barnes-Jewish slimnīcas Garīgās aprūpes departamenta vadītājs, St.Luisa, Misūri
11.15 – 12.00	jautājumi, diskusijas	
12.00 – 12.45	Paliatīvās aprūpes dienests Bērnu kliniskajā universitātes slimnīcā – garīgās aprūpes vieta un loma starpdisciplināras komandas darbā.	Dr. Anda Jansone Bērnu kliniskās universitātes slimnīcas Paliatīvās dienesta vadītāja, Bērnu paliatīvās aprūpes biedrības valdes priekšsēdētāja
12.45 – 13.00	jautājumi, diskusijas	
13.00 – 14.30	pusdienas	
14.30 – 15.15	Veselības aprūpes kapelānu dienesti Eiropā: vienotība daudzveidībā?	Anne Vandenhoeck <i>Ph.D. cand.</i> , Luvēnas universitātes Teoloģijas fakultātes Pastorālās teoloģijas katedras pasniedzēja, CPE supervizors teoloģijas studentu praktiskajā apmācībā (Beļģija)
15.15 – 15.30	jautājumi, diskusijas	
15.30 – 17.00	paneldiskusija Baznīcu vīzija garīgās aprūpes darbam veselības aprūpes jomā Latvijā: cerības, grūtības un spriedzes. Eiropas veselības aprūpes kapelānu apvienības vadlinijas (European Network of Healthcare Chaplaincy, Standards Document).	Piedalās konfesiju pārstāvji. Paneldiskusiju vada Dana Kalniņa-Zaķe
17.00 – 17.45	Konferences noslēgums	
17.45 – 18.30	Preses konference	

EIROPAS VESELĪBAS APRŪPES KAPELĀNU APVIENĪBA

The European Network of Health Care Chaplaincy

2005. gada 25. augusts

Latvijas Profesionālo Veselības Aprūpes Asociācijas kapelāniem un konferences "Garīgums un veselība: profesionālo kapelānu dienesta integrācija veselības aprūpē" dalībniekiem

Ļaujiet man EIROPAS VESELĪBAS APRŪPES KAPELĀNU APVIENĪBAS vārdā nodot vislabākos novēlējumus uzsākot šo konferenci, kuras tēma ir "Garīgums un veselība: profesionālo kapelānu dienesta integrācija veselības aprūpē".

Tas patiesi ir svarīgi, ka jūsu Asociācija ir uzņēmusies iniciatīvu organizēt šo konferenci un risināt tik svarīgas tēmas. Tas, kādā virzienā Eiropā attīstās kapelānu kustība un ar kādām grūtībām tā sastopas, saista visu mūsu uzmanību. Mēs sākam saprast, ka bez garīgā satura aprūpes kalpošana nespēs dziedināt mūsu aprūpējamo brūces un remdināt viņu ciešanas.

Konference pievērš uzmanību aprūpes sniedzēju identitātei un šīs identitātes integrēšanai veselības aprūpes sistēmā. Šīnī jomā sastopamies ar dubultām grūtībām. No vienas puses — mums jāiedziļinās sevī, lai atpazītu savu garīgā aprūpētāja aicinājumu. Tā bieži ir sāpīga cīņa, jo tas met izaicinājumus mūsu pašu ticībai un tam kādā mērā esam nodevušie kalpošanai. No otras puses, mēs sastopamies ar grūtībām, ko rada veselības aprūpes struktūra un sistēmas, kas pārbauda pacienta ticību un garīguma aspektus. Tādēļ mēs nemitīgi esam personīgā ticības integrācijā un personīgā šīs ticības apliecībā. Mums jābūt uzmanīgiem, lai nesāktu līdzināties pasaulīgajiem "medicīnas modeļiem", jo līdzinoties tiem varam zaudēt savu pamatidentitāti — mēs esam Dieva mīlestības un žēlastības nesēji. Tajā pašā laikā mums kopā ar visiem tiem, kas ir deleģēti kā veselības aprūpes sniedzēji, jāatrod veidi kā saistīt slimības realitāti.

Jūsu konference ir nozīmīga arī tādā ziņā, ka tās ģenrālsponsors ir Miera Luterāņu baznīca Plimutā, Minesotas štatā, ASV (Peace Lutheran Church of Plymouth, Minnesota, U.S.A.). Eiropas Veselības aprūpes kapelānu apvienība ir daudz strādājusi, lai veidotu saikni ar kapelānu organizācijām visā pasaulē. Es cieši ticu, ka mēs visi varam viens no otra mācīties, un pieredzes apmaiņa ir svarīgs un vērtīgs personiskās izaugsmes Mūsu Kungā un mūsu kalpošanas spēju palielināšanas līdzeklis.

Latvija mums visiem Eiropā ir parādījusi, cik svarīgs ir entuziasms un nodošanās savam pienākumam, lai veidotu labi organizētu un efektīvu kapelānu organizāciju. Jūsu Asociācija mums visiem ir devusi cerību, ka mēs katrs savā zemē varēsim tālāk kalpot veselības aizsardzības sistēmas ietvaros ar to atbalstu un iedrošinājumu, ko sniedz jūsu organizētais pasākums. Ar tādu entuziasmu un nodošanos, kādu redzam jūsos, šī konference noteikti būs produktīva.

Ar cieņu,

Rev. Dr. Stavros Kofinas

Eiropas Veselības aprūpes kapelānu apvienības koordinators

Coordinator of the European Network of Healthcare Chaplaincy

Ekumeniskā Patriarhāta pārstāvis

Representative of the Ecumenical Patriarchate

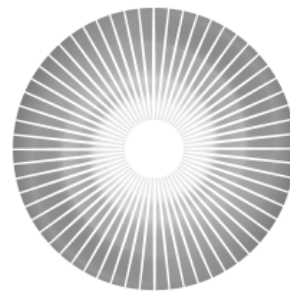
e-mail: kofinas@otenet.gr

Adrese: Lycias 3, 171 24 Nea Smyrni, Greece

Tel.: +30-6944 57 3625, Fax: +30 – 210 93 74 217

Misija

Latvijas Profesionālo Veselības aprūpes kapelānu asociācijas misija ir veidot starpkonfesionālam un starpticību dialogam atvērtu sistēmu, kas apmāca, sagatavo un sertificē garīgās aprūpes darbiniekus, kas balstoties uz personīgajiem, ticības, kultūras un kopienas resursiem, sniedz personām, kas atrodas veselības aprūpes iestādē, profesionālu, augsti kvalificētu garīgu aprūpi, kas ietver jūtīgu atbildi uz eksistenciālajām, garīgajām un reliģiskajām vajadzībām, un kuras rezultātā persona saņem garīgu atbalstu, padomu un remdinājumu savām ciešanām.

LPVAKA

LATVIJAS PROFESIONĀLO
VESELĪBAS APRŪPES
KAPELĀNU ASOCIĀCIJA

Mērķi un uzdevumi

Mērķi:

1. rūpēties par Latvijas veselības aprūpes kapelāna/garīgās aprūpes sniedzēja (turpmāk tekstā kapelāna) profesionālo sagatavotību, kas nepieciešama, lai kalpotu pacientu, viņu tuvinieku un citu apmeklētāju, kā arī veselības aprūpes iestādes personāla eksistenciālajām, garīgajām un reliģiskajām vajadzībām;
2. izglītot sabiedrību par kapelāna lomu un nozīmi pacienta dziedināšanā un atveseļošanās veicināšanā, kā arī vietu un lomu veselības aprūpes sistēmā, sekmējot profesionālas garīgās aprūpes integrāciju veselības aprūpes sistēmā;
3. sniegt ieguldījumu Latvijas iedzīvotāju veselības aprūpes un dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Galvenie uzdevumi:

1. izstrādāt un uzturēt augstu veselības aprūpes kapelāna profesijas standartus;
2. izstrādāt un īstenot veselības aprūpes kapelāna profesionālās izglītības programmas;
3. izstrādāt un īstenot veselības aprūpes kapelāna profesionālās sertifikācijas procedūras;
4. balstoties uz Asociācijas izstrādātiem un Asociācijas valdes apstiprinātiem veselības aprūpes kapelāna profesijas standartiem, nodrošināt kapelānu apmācību un profesionālo izaugsmi;
5. regulāri rūpēties par kapelānu profesionālo sagatavotību, sertifikāciju un resertifikāciju;
6. veikt kapelānu darba rezultātu apkopošanu, statistiku un analīzi;
7. iesaistīties starptautisko profesionālo kapelānu asociāciju darbībā;
8. organizēt kapelānu profesionālās sadarbības pasākumus;
9. izskatīt kapelānu darbības ētiku un piedalīties medicīnas ētikas problēmu risināšanā.
10. veicināt partnerattiecības starp Asociāciju un veselības aprūpes iestādēm, kā arī reliģiskajām un citām organizācijām.

Biedrības

“Latvijas Profesionālo veselības aprūpes kapelānu asociācija”

Dibinātāju saraksts

- Varis Bogdanovs** – Latvijas Onkoloģijas centra kapelāns, LELB mācītājs
LPVAKA valdes loceklis
- Aina Briede** – Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Paliatīvās aprūpes dienesta kapelāne, Vīlandes baptistu draudzes locekle
LPVAKA valdes priekšsēdētājas vietniece
- Dace Jansone** – Bērnu klīniskās slimnīcas “Gaīlezers” kapelāne,
Sv. Jāņa ev. lut. draudzes locekle
LPVAKA valdes locekle
- Dana Kalniņa-Zaķe** – Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas
Garīgās aprūpes dienesta vadītāja, Lutera ev. lut. draudzes locekle
LPVAKA valdes priekšsēdētāja
- Inta Morica** – Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Paliatīvās aprūpes dienesta kapelāne, Talsu ev. lut. draudzes locekle
LPVAKA valdes locekle
- Inese Lūse** – Klīniskās slimnīcas “Gaīlezers” kapelāne,
Romās katoļu Sv. Jēkaba draudzes locekle
- Lāsma Aleksandrova** – Tuberkulozes un plaušu slimību centra slimnīcas kapelāne,
Romās katoļu Sāpju Dievmātes draudzes locekle
- Lelde Titava** – Barnes-Jewish Hospital (St. Louis, Missouri) kapelānu programmas
studente, Jēzus ev. lut. draudzes locekle,
- Uģis Brūklene** – LELB mācītājs, Piltenes iecirkņa prāvests,
LELB Kapelānu dienesta vadītājs
- Olga Vilciņa** – Iecavas veselības un sociālās aprūpes centra kapelāne,
Pestīšanas armijas kareive

Dana Kalniņa-Zaķe

Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas
Garīgās aprūpes dienesta vadītāja,
LPVAKA valdes priekšsēdētāja

Latvijas Profesionālo veselības aprūpes kapelānu asociācija – tās tapšana un dibināšana

Latvijas veselības aprūpes iestāžu kapelānu dienests pēdējo gadu laikā ir piedzīvojis daudz dažādu pārmaiņu pateicoties izglītības un prakses iespējām. Dažādas izglītības programmas garīgās aprūpes sniedzējiem un brīvprātīgajiem tika piedāvātas jau sākot ar deviņdesmito gadu beigām, tomēr programma, kuras pamatā ir Klīniskās pastorālās izglītības (*Clinical Pastoral Education* vai CPE) principi ar akcentu uz iznākuma orientētu aprūpi tika sākti 2001. gadā, kad Latvijas Evaņģēliski Luteriskās Baznīcas Diakonijas Centrs organizēja divu nedēļu kursu sešpadsmit studentiem, kas nāca no dažādu specialitāšu jomām. Šo kursu vadīja māc. Dace Skudiņa, D. Min., pieredzējusi Ziemeļamerikas Profesionālo kapelānu asociācijas (*Association of Professional Chaplains/ACP*) Valdes sertificēta kapelāne, kuras ieinteresētība un vēlme sniegt savu ieguldījumu veselības aprūpes kapelānu dienesta attīstībā Latvijā deva vēl nebijušu iespēju veselības aprūpes iestādēs strādājošiem vai šai jomā ieinteresētiem cilvēkiem iepazīties ar profesionālas klīniskās pastorālās aprūpes izglītības pamatiem. 2002. gada februārī Dace Skudiņa saņēma stipendiju klīniskās pastorālās izglītības programmas attīstīšanai un īstenošanai Latvijā no ASV Miera Luterāņu baznīcas Plimutā (*Peace Lutheran Church of Plymouth, Minnesota, ASV*), kuras latviešu izcelsmes mācītājs Andris Sedliņš iedvesmoja un iedrošināja savu draudzi atbalstīt šīs misijas projektu. Liela loma tā īstenošanā bija un joprojām ir arī māc. Artūram M. Lukamam (Arthur M. Lucas), Klīniskās pastorālās izglītības asociācijas (*Association of Clinical Pastoral Education/ACPE*) sertificētam supervizoram un Barnes-Jewish slimnīcas Garīgās aprūpes departamenta vadītājam (St. Louis, Missouri), kurš sniedzis visu iespējamo atbalstu, lai D. Skudiņa varētu atstāt darbu slimnīcā un turpināt projekta attīstību Latvijā.

2002. gada februārī tika izveidotas divas apmācību grupas, kuru studenti (kopā trīspadsmit) nāca no Latvijas Universitātes Teoloģijas un

relīģiju zinātnes fakultātes maģistratūras programmas. Studentu vidū bija arī daži LELB mācītāji, kā arī slimnīcu kapelāni. Studenti nāca no dažādām konfesionālajām tradīcijām — luterāņu, katoļu, un baptistu. Viena mēneša kursa programma saturēja visas Klīniskās pastorālās izglītības (CPE) sastāvdaļas — teorētisko daļu, sarunu analīzes, starppersonālo grupas procesu (*Interpersonal Group Process*), individuālās supervīzijas un praksi slimnīcā, pavisam kopā 100 stundas. Kurša nosaukums bija „Ievads klīniskajā pastorālajā aprūpē” un studenti tika iepazīstināti ar klīniskās pastorālās izglītības pamatiem, t.i., aktīvas klausīšanās pamatiemaņām, pastorālās vizītes būtību, jautājumiem, kas saistīti ar nāvi un miršanu, iznākuma orientētas garīgās aprūpes metodi un citām svarīgām pastorālās aprūpes dimensijām. Katram studentam bija jāprezentē divas sarunu analīzes, jāraksta iknedēļas izvērtējumi un jāapmeklē iknedēļas supervīzija. Vēl citi uzdevumi ietvēra individuālo mācību mērķu attīstīšanu, kā arī slimnieku apmeklējumus 4-6 stundas nedēļā. Katrs students saņēma norīkojumu uz noteiktu slimnīcas nodaļu, lai stimulētu savu mācību procesu un veicinātu savu mācību mērķu sasniegšanu. Abām grupām bija labi panākumi un lielākā daļa studentu atzina, ka šis ir bijis pirmais praktiskais kurss viņu teoloģiskajā izglītībā un lūdza meklēt iespēju to atkārtot rudens semestrī, lai arī citiem maģistratūras studentiem būtu iespēja tajā piedalīties.

Balstoties uz šiem atzinumiem, D. Skudiņa atkārtoti meklēja sponsorējumu nākošajam kursam Latvijā un pieteicās uz Arnolda Lūša stipendiju, ko LELBāl piešķir tām personām, kas sniedz ieguldījumu teoloģiskās izglītības un programmu izveides attīstībā. Stipendija tika piešķirta un 2002. gada novembrī D. Skudiņa ieradās Latvijā, lai vienu mēnesi vadītu Klīniskās pastorālās izglītības ievadkursu LU Teoloģijas un reliģiju zinātnes fakultātes maģistratūras studentiem — sešu cilvēku grupai.

Tā kā interese pieauga par Klīnisko pastorālo

izglītību, kā arī Latvijas slimnīcās kalpojošie kapelāni izrādīja vēlmi turpināt savu profesionālo izglītošanos, bija svarīgi atrast regulāru sponsorējumu. ASV Miera Luterāņu baznīcas draudze Plimutā (*Peace Lutheran Church of Plymouth, Minnesota, U.S.A.*), kas bija iniciatore veselības aprūpes kapelānu izglītošanas programmas īstenošanā, izrādīja lielu interesi un atbalstīja programmas attīstību jaunā līmenī. Pateicoties šīs draudzes locekļu finansiālajam un mācītāja A. Lukasa morālajam atbalstam, D. Skudiņa spēja atbraukt uz Latviju atkal 2003. gada jūnijā un vadīt viena mēneša kursu paralēli divām grupām, vienai — ievadu klīniskajā pastorālajā aprūpē, kurā piedalījās septiņi dažādu denomināciju un profesionālo jomu pārstāvji, otrai, kurā piedalījās otrā līmeņa studenti, kas bija sekmīgi pabeiguši vienu ievada kursu. Otrā līmeņa kursa nosaukums bija „Pastorālā aprūpe vardarbības kultūrās” un tajā piedalījās divi Latvijas ev. lut. Baznīcas mācītāji, cietuma kapelāne un trīs garīgās aprūpes sniedzēji, kas strādāja slimnīcās. Nodarbību laikā studenti tika iepazīstināti, kā arī pārrunāja sekojošus jautājumus un problēmas, kā arī ar tiem saistītās bibliskās un teoloģiskās nostādnes: varas, vardarbības, seksuālo noziegumu un izvarošanas, bērnu seksuālās izmantošanas, pornogrāfijas definīcijas un koncepcijas, kā arī varmāku pastorālā aprūpe.

Šajā grupā notika arī sprediķu seminārs — katrs students tika lūgts sagatavot un klases priekšā prezentēt homiliju vai sprediķi, kas veidots pamatojoties uz konkrētu sarunu ar slimnīcas pacientu, kura likusi reflektēt par klasē dzirdēto teorētisko materiālu. Daži no studentiem savus sprediķus pēc tam izmantoja savās kalpošanas vietās (piem., draudzē, cietumā). Visi grupas studenti atzina, ka pastorālā aprūpe vardarbības kultūrās nav plaši diskutēta tēma Latvijā un, ka izglītības iespējas šai jomā ir ļoti nepieciešamas. 2004. gada jūnijā Klīniskās pastorālās izglītības ievadkurss tika piedāvāts cita Vidzemes novada studentiem un garīgās aprūpes sniedzējiem, jo pirmo reizi tika organizēts nevis Rīgā, bet Cēsis, proti — Cēsu slimnīcā. Sākot ar šo kursu Dace Skudiņa uzaicināja vienu no saviem bijušajiem studentiem, Danu Kalniņu-Zaķi, uzņemties vadītājas-asistentes lomu, tādējādi iesākot gatavot nākamās šī kursa pasniegumus no pašu Latvijas kapelānu vidus.

Nākamais kurss „Ievads klīniskajā pastorālajā aprūpē” notika no 2004. gada 26. oktobra līdz 26. novembrim Rīgas 1. slimnīcā. Tajā piedalījās

septiņi garīgās aprūpes darbinieki no katoļu, luterāņu, baptistu un Pestīšanas Armijas draudzēm.

Kurss „Ievads klīniskajā pastorālajā aprūpē” ir ļoti intensīvs un prasa maksimālu atdevi. Grupas darbs klasē parasti notiek trīs reizes nedēļā pa četrām stundām, plus četras līdz sešas stundas nedēļā prakse slimnīcā. Grupa (parasti maksimālais studentu skaits ir 7) tiek komplektēta ņemot vērā potenciālo studentu ieinteresētību slimnīcu kapelāna kalpošanā, kā arī viņu izglītību, un individuālos mācību mērķus. Lielākā daļa interesentu parasti jau kalpo slimnīcās, bet viņiem pietrūkst klīniskas izglītības, lai darītu to profesionāli.

Savu vizīšu laikā Latvijā Dace Skudiņa sāka aicināt un iedrošināt savus studentus kā arī jau slimnīcās strādājošos kapelānus domāt par veselības aprūpes kapelānu dienesta organizatoriskajiem un profesionālajiem jautājumiem. Tā vairāki lielāko Rīgas slimnīcu kapelāni sāka regulāri tikties, lai izziņātu veselības aprūpes kapelānu dienesta attīstības un koordinēšanas iespējas. Tika ir izveidota Latvijas Profesionālo veselības aprūpes kapelānu asociācijas (LPVA-KA) dibināšanas darba grupa, kas, pateicoties mācītāja A. Sedliņa iniciatīvai un viņa draudzes finansiālajam atbalstam, sāka:

- rakstiski noformulēt LPVAKA vīziju, misiju un galvenos uzdevumus,
- izstrādāt asociācijas organizatoriskos statūtus,
- veikt pētījumus Latvijas likumdošanā saistībā ar garīgo aprūpi veselības aprūpes iestādēs,
- turpināt izpēti darbu par veselības aprūpes jomā kalpojošajiem Baznīcu, reliģisko organizāciju un reliģisko draudžu locekļiem, lai apzinātu, cik pavisam cilvēku Latvijā ir iesaistījušies garīgās aprūpes darbā veselības aprūpes iestādēs, kā arī par viņu akadēmiskajām un profesionālajām kvalifikācijām. Šis darbs bija nepieciešams, lai LPVAKA spētu kļūt par Latvijas veselības aprūpes jomā kalpojošo garīgās aprūpes sniedzēju koordinējošo, izglītojošo, kā arī sertificējošo organizāciju.

2004. gada septembrī darba grupa nolēma organizēt zinātnisku, izglītojošu konferenci 2005. gadā, kas būtu veltīta LPVAKA dibināšanai, un kas plašākā apjomā un jaunā attīstības pakāpē turpinātu Latvijā vēl pagaidām maz izpētīto un veselības aprūpē maz integrēto garīgās aprūpes darbu veselības aprūpes iestādēs.

Imants Kalniņš

D.Min., Dr.theol., LELBA mācītājs

Amerikas Pastorālo Padomdevēju asociācijas biedrs

Medicīnas garīgie apvārsņi

Šis temats liek mums domāt par faktoriem, kas veido cilvēku un iespaido cilvēka veselību. Mūsdienu medicīna uzskata, ka cilvēks ir fiziska būtne, lai gan runājot par slimībām tās apzīmē kā fiziskas, psihiskas un garīgas.

Primitīvās kultūrās cilvēku skatīja kā vienotu un viņa slimības, kuru cēloņus uzskatīja kā ārējus, — attiecības ar citiem cilvēkiem vai garu pasauli, ārstēja dziednieks, kas bija reizē mediķis, priesteris vai šamanis.

Medicīnas „tēvs” Hipokrāts (430-370 g. pirms Kristus) uzmanību pievērsa cilvēka organismam un pamazām medicīna iepazinās ar ķermeņa anatomiju un fizioloģiju, lai gan ar psihiskām un gara slimībām galvenokārt nodarbojās baznīca.

Sākot ar 15. gadsimtu sasniegumi sekulārajās zinātnēs, it sevišķi Īsaka Ņutona (1642-1727) ietekme zinātņu pasaulē, uzsvēra matērijas dominanci, mazinot baznīcas un gara pasaules nozīmi un atvietojojot miesas un gara duālismu. Ņutona uzskati pamatojās uz empīrismu, determinismu un redukcijas principiem, kas kļuva noteicošie arī medicīnā. It sevišķi to uzsvēra 19. gadsimta atklājumi, ka cilvēks līdzīgi citiem dabas objektiem sastāv no atomiem un molekulām un ir pakļauts vispārējām dabas likumībām. Reduktīvais materiālisms, kas valdīja zinātņu pasaulē līdz pat 20. gadsimta 60. gadiem skatīja pasauli un cilvēku kā samērā vienkāršu fizisku mehānismu, mēģinot izskaidrot ķermeni fizikas un ķīmijas terminoloģijā.

Tomēr radās iebildumi, apšaubot šo ļoti novienkāršoto likumību izprašanu. Lai gan daba un cilvēku ķermenis darbojas deterministiski, tas sastāv no atsevišķām struktūrām, kuru mijiedarbība nav vienmēr lineāra un simetriska. Tas it sevišķi ir redzams slimību izpratnē un ārstēšanā.

Pēdējo gadu ģenētiskie atklājumi pavēra iespējas cilvēka iedzimtības izprašanai, bioloģisku defektu novēršanai un slimību ārstēšanai. Tie arī norādīja uz visu cilvēku, ieskaitot smadzeņu, sistemātisko vienību un mijiedarbību. Smadzeņu ļoti grūti izprotamā darbība, kas pamatojas uz smadzeņu šūnu elektro-ķīmisko signālu pārraidi, ietver cilvēka izjūtas, domas, reliģiskās un citas izpausmes — indivīda dziļākos slāņus, kas veido cilvēka personību. Attiecībā uz veselību, šis skatījums norāda, ka veselību veido integrēta cilvēka organisma darbība. Šis vienības trūkums izpaužas kā slimība.

Ģenētiskie atklājumi arī sasauca ar Pasaules Veselības Organizācijas (WHO) atzinumu, kas uzskata, ka veselība nav tikai objektīvs organisma raksturojums, bet to veido arī paša organisma vērtējums un attiecības ar fiziskiem, garīgiem, emocionāliem un sociāliem faktoriem. Tas norāda, ka veselību veidojošie elementi ir ne tikai objektīvi un fiziski, bet arī fenomenāli. Tādējādi veselību varam skatīt kā metaforu, kas izsaka cilvēku veidojošo struktūru funkcionālās attiecības un ir izprotama, salīdzinot ar tās pretstatu — neveselību.

Dr. Adamantios G. Avgoustidis, M.D., Ph.D.,
Grieķu Ortodoksās baznīcas priesteris,
psihiatrs, Atēnu Universitātes pasniedzējs,
Atēnu Mentālās veselības centra Direktoru valdes loceklis,
Pasaules Psihiatru asociācijas Reliģijas, psihiatrijas un garīgo lietu nodaļas valdes
konsultants

Mana atbildības sfēra vai tava atbildības sfēra?

Pieņēmumi par slimnīcu kapelāniem,
garīgums un garīgā veselība.

Šajā prezentācijā vēlamies ieskicēt veselības aprūpes garīgo dimensiju, aplūkojot atšķirības starp psihologiem, psihiatriem, psihoterapeitiem, sociālajiem darbiniekiem, priesteriem un kapelāniem.

Pamatjautājumi, uz kuriem mums jārod atbildes, ir šādi — kāpēc mēs vēl joprojām saskaramies ar tik daudzām būtiskām problēmām veselības aprūpes speciālistu, tai skaitā kapelānu, starpā. Tas jārisina ņemot vērā faktu, ka modernā terapija un veselības aprūpe jau pēc savas definīcijas ir multidisciplinārs uzdevums. Kāda ir garīgās aprūpes loma veselības aprūpē?

Kāpēc tik bieži sastopama spriedze kapelānu, psihologu un psihiatru priekšstatos vienam par otru?

Mēs mēģināsim rast atbildes uz šiem jautājumiem, izsekojot vēsturiskajām tradīcijām katras disciplīnas struktūrā un papētot mūsdienīgās definīcijas. No šiem pieņēmumiem mēs nonākam pie kapelāna kalpošanas robežām un kapelāna identitātes jēdziena. Aplūkosim dažus neapzinātus kapelānu konfliktus. Un visbeidzot, noformulēsim dažus secinājumus par konferencē skartajiem jautājumiem.

PANEĻDISKUSIJA

Kā definēt pacientu?

Cilvēka/cilvēka ķermeņa izpratnes modeļi, to ietekme uz veselības aprūpes paradigmu.

Situācija Latvijā(holistiska aprūpe, paliatīvās aprūpes koncepcija, pacientu tiesības u.c.).

Paneldiskusiju vada

Anne Vandenhoeck

Ph.D. cand., Luvēnas katoļu universitātes Teoloģijas fakultātes
Pastorālās teoloģijas katedras pasniedzēja,
CPE supervizors teoloģijas studentu praktiskajā apmācībā
(Beļģija)

Diskusijā piedalās:

Prof. **Enoks Biķis**, Latvijas Pediatru asociācijas prezidents,
Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāte

Imants Kalniņš, *D.Min., Dr.Theol.*, LELBA mācītājs,
Amerikas Pastorālo Padomdevēju asociācijas biedrs

Guntis Ķilkuts, ģimenes ārsts, Rīgas Stradiņa universitātes Humanitāro zinātņu katedras lektors

Signe Mežinska, *Mag. Philos.*, Rīgas Stradiņa universitātes Humanitāro zinātņu katedras lektore

Prof.**Vija Sīle**, Rīgas Stradiņa universitātes Humanitāro zinātņu katedras vadītāja

Paneldiskusijas pamatjautājumi:

- 1) Kā jūs varētu definēt savu skatījumu uz pacientu?
- 2) Vai tas atšķiras vai ir līdzīgs pārējo veselības aprūpes darbinieku vai sabiedrības skatījumam?

Dr. Anda Jansone

Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas

Paliatīvās aprūpes dienesta vadītāja,

Bērnu paliatīvās aprūpes biedrības valdes priekšsēdētāja

Paliatīvās aprūpes dienests Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā – garīgās aprūpes vieta un loma starpdisciplinārās komandas darbā

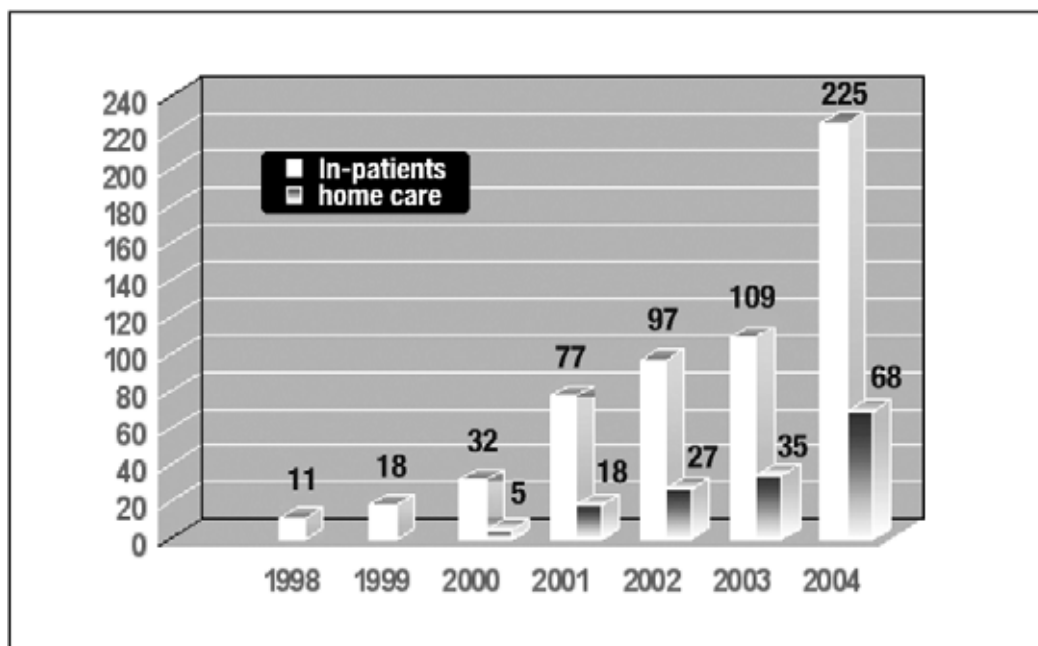
Bērnu paliatīvās aprūpes dienests dibināts 1998. gadā Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā. Bērnu paliatīvā aprūpe ir specifiska un ļoti atšķirīga no pieaugušo pacientu paliatīvās aprūpes. Mūsu dienests ir vienīgais Latvijā, kā arī Baltijā.

Tā ir aktīva, visaptveroša aprūpe bērniem (un viņu ģimenes locekļiem) ar progresējošām hroniskām slimībām, tiem, kuriem radikālas terapijas iespējas ir izsmeltas. Šī aprūpe apvieno sāpju un citu simptomu remdēšanu, psiholoģisku, sociālu un garīgu vajadzību risināšanu, kas ļauj pacientiem justies maksimāli komfortabli.

Bērnu paliatīvās aprūpes pamatā ir holistiska pacienta un viņa ģimenes aprūpe, kuru veic

multidisciplināra komanda. Uzsākot darbu pie bērnu paliatīvās aprūpes izveides un attīstības paliatīvās aprūpes komandā bija 4 speciālisti, šobrīd komandā strādā 11 profesionāli-ārsti, medicīnas māsas, sociālie darbinieki, kapelāni, psihoterapeiti. Bērnu paliatīvās aprūpes komanda sniedz paliatīvo aprūpi pacientiem Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā, mājas aprūpi Rīgā un Rīgas rajonā dzīvojošiem pacientiem, ambulatoras konsultācijas pacientiem no citiem rajoniem, atbalstu ģimenēm sērošanas periodā pēc bērna zaudēšanas, kā arī konsultācijas slimnīcas medicīnas darbiniekiem.

Paliatīvās aprūpes komandas konsultēto pacientu statistikas rādītāji:

Latvijas Republikā neizārstējami slimu bērnu un to ģimenes locekļu aprūpei nav izveidota koordinēta sistēma. Bērnu paliatīvā aprūpe medicīnā nav izdalīta kā atsevišķa nozare, kas apgrūtinā šī specifiskā pakalpojuma ieviešanu un kvalitatīvu realizēšanu. Būtu nepieciešams, lai profesionāla bērnu paliatīvā aprūpe būtu pieejama visā valstī.

Būtiska komandas darba sastāvdaļa ir pacientu un viņu ģimeņu garīgā aprūpe, kuru sniedz kapelāns. Kapelāns paliatīvajā aprūpē sniedz klīnisko garīgo aprūpi, kura atšķiras no mums līdz šim izprotamās reliģiskās piederības un ar to saistītām tradīcijām. Kapelāni darbojas pāri reliģiju robežām un nenodarbojas ar prozelitismu. Viņu uzdevums ir nodrošināt garīgu aprūpi pacientam, viņa ģimenei bērna slimības laikā, nāves brīdī un pēc bērna nāves-sērošanas laikā. Garīga aprūpe tiek sniegta arī medicīnas darbiniekiem, kuristrādāpaaugstinātā emocionālā spriedzē. Līdz šim termini — kapelāns un garīgā aprūpe ir salīdzinoši jauni. Uzsākot 1998. gadā darbu pie bērnu paliatīvās aprūpes izveides, bērnu paliatīvās aprūpes komanda organizēja lekcijas, seminārus medicīnas darbiniekiem, lai informētu un izglītotu par bērnu paliatīvo aprūpi t.sk. garīgo aprūpi. Ilgu laiku dēvējām kapelānu par sociāli karitatīvo darbinieku, kā norādīts šo profesionālu izglītības diplomā, jo bailes no vārda kapelāns vēl joprojām valda mūsu sabiedrībā. Pateicoties izglītības darbam, izpratne par kapelānu darbu un garīgās aprūpes mērķiem un uzdevumiem mediķu, pašvaldību un ministriju ierēdņu vidū ir uzlabojusies. Aptaujājot mūsu slimnīcas 120 medicīnas darbiniekus par to vai garīgā aprūpe uzlabo ārstēšanās procesu — 80 % respondentu atbildēja "jā". Šie dati liecina, ka tieši kapelāns ir viens no tiem komandas profesionāļiem, kurš veido attiecības ar pacientu un viņa ģimeni, lai palīdzētu viņiem atrast dzīves jēgu un cerību, lai viņi spētu funkcionēt dotajā brīdī. Kapelāna darba pamatmērķi ir:

- apzināt otra cilvēka vērtības, pārliecības un ticības izpausmes
- izprast kā tas funkcionē pārmaiņu un krīzes apstākļos
- sniegt profesionālu klīnisku garīgu aprūpi, kas palīdz slimniekam izdzīvot krīzes apstākļos

Lai nodrošinātu holistisku pacienta aprūpi, svarīgi izprast visu paliatīvās aprūpes komandas profesionāļu darba pamatprincipus. Tikai strādājot komandā, mēs esam spējīgi nodrošināt pacienta un viņa ģimenes vispusīgu aprūpi.

2005. gadā bērnu paliatīvās aprūpes dienests, sadarbibā ar bērnu paliatīvās aprūpes biedrību uzsācis darbu pie Eiropas Savienības EQUAL projekta.

Projekta vispārējais mērķis ir psihosociāla, medicīniska un garīga atbalsta sistēmas izveide neizārstējami slimam bērnam un viņa ģimenei pirms un pēc bērna nāves, vienlaikus pilnveidojot tās reintegrāciju sabiedrībā un darba tirgū.

Īstenojot projektu, plānots izstrādāt dokumentu paketi, uz kuru pamatojoties būs iespēja attīstīt un pilnveidot jaunu aprūpes pakalpojumu ģimenei, kurā ir neizārstējami slim bērns. Minētie dokumenti skaidri noteiks paliatīvās aprūpes pakalpojumu sistēmu valstī, radot arī jaunu tehnoloģiju veselības aprūpes jomā un akcentējot tieši bērnu paliatīvās aprūpes specifiku, norādot un izstrādājot profesionālā kapelāna ieguldījumu komandas darbā, darba kvalitātes rādītājus un nepieciešamo finansējumu. Dokumentu pakete tiks izstrādāta pamatojoties uz patreiz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kas atvieglos profesionāļu darbu un nodrošinās pakalpojuma pieejamību visiem bērniem un viņu ģimenes locekļiem Latvijā.

Rezultātā sabiedrībai tiks piedāvāts ilglaicīgs, kvalitatīvs pakalpojums, kam pamatā būs sakārtoti normatīvie dokumenti un būs noteiktas Bērnu paliatīvās aprūpes pakalpojuma izmaksas, kas palīdzēs tā īstenošanu praktiskajā darbā.

Anne Vandenhoeck

Ph.D. cand., Luvēnas universitātes Teoloģijas fakultātes
Pastorālās teoloģijas katedras pasniedzēja,
CPE supervizors teoloģijas studentu praktiskajā apmācībā
(Beļģija)

Veselības aprūpes kapelāni Eiropā: vienotība daudzveidībā?

Katrai Eiropas valstij ir sava veselības aprūpes kapelānu organizācijas forma. Piemēri rāda, ka mēs esam ļoti atšķirīgi organizējuši savu darbu un veidojuši organizāciju. Tādu daudzveidību radījuši pagātnes un tagadnes reliģiskie, politiskie, kultūras un veselības aprūpes faktori.

Lekcijā mēs:

Aplūkosim to, kas mums kopīgs, un to, kas atšķirīgs veselības aprūpes kapelānu darbā Eiropas valstīs.

Iepazīstināsim ar Eiropas Veselības Aizsardzības kapelānu Asociāciju. Sniegsim īsu pārskatu par šīs organizācijas vēsturi un tās lielāko izaicinājumu. Noslēgumā iepazīstināsim jūs ar dažiem Eiropas Veselības Aizsardzības kapelānu Asociācijas (ENHCC) projektiem.

Minēsim galvenos izaicinājumus, ar kādiem Eiropas Veselības Aizsardzības kapelāni sastopas savā darbā. Īsumā salīdzināsim Eiropas organizāciju darbu ar Ziemeļamerikas veselības aizsardzības kapelānu organizāciju modeli.

PANEĻDISKUSIJA

Baznīcu vīzija un stratēģija garīgās aprūpes darbam veselības aprūpes jomā Latvijā: cerības, grūtības un spriedzes. Eiropas veselības aprūpes kapelānu apvienības vadlīnijas

(European Network of Healthcare Chaplaincy, Standards Document)

Diskusijas vadītāja:

Dana Kalniņa-Zaķe,

Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Garīgās aprūpes dienesta vadītāja,
LPVAKA valdes priekšsēdētāja

Diskusijā piedalās:

Prof. **Ringolds Balodis**, LU Juridiskās fakultātes Valsts tiesību katedras vadītājs

LELB pārstāvis: **Uģis Brūklene**, *Mag. theol.*, prāvests, Kapelānu dienesta vadītājs

LBDS pārstāvis: **Aina Briede**, Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Paliatīvās aprūpes dienesta kapelāne

Citu konfesiju pārstāvji

Paneldiskusijas pamatjautājumi:

— Kādas prasības, kvalifikācija tiek izvirzītas slimnīcu kapelāniem (slimnīcā kalpojošiem garīgās aprūpes sniedzējiem) jūsu pārstāvētajā Baznīcā?

— Kur jūs saskatāt spriedzi, grūtības saistībā ar kapelāna amata eksistenci jūsu pārstāvētajā Baznīcā un kā tas tiek risināts?

— Kādu atbalstu jūsu pārstāvētā Baznīca sniedz slimnīcu kapelāniem (slimnīcā kalpojošiem garīgās aprūpes sniedzējiem)?

Eiropas Veselības aprūpes kapelānu apvienības standarti (vadlīnijas)

European Network of Healthcare Chaplaincy (ENHCC)

(pieņemti Eiropas Veselības aprūpes kapelānu apvienības 7. konsultācijās
Somijā, Turku, 2002. gadā no 12-16 jūnijam)

Ievads

Veselības aprūpes kapelānu dienesta standarti Eiropā ir kolektīvs lēmums, kas pauž ticības grupu aprūpes darbu veselības aprūpes jomā visā Eiropā. To mērķis ir būt par atsaucē avotu un vadlīnijām visām ticībām un denominācijām veidojot garīgo aprūpi, ko piedāvā veselības aprūpes joma. Garīgās aprūpes sniedzēja amata nosaukums atšķiras no ticības uz ticību, no denominācijas uz denomināciju, no tradīcijas uz tradīciju, no valsts uz valsti. Šajā dokumentā termini "kapelāns" un "pastorālā aprūpe" tiek uzskatīti par vispārpieņemtiem, taču nav jāuzskata par ierobežojumu. Šis dokuments pieņemts Eiropas Veselības aprūpes kapelānu apvienības (ENHCC) 7. konferencē, kas notika Turku, Somijā no 12. līdz 16. jūnijam 2002. gadā, kurā piedalījās 40 dalībnieki no Baznīcām un organizācijām, kas reprezentēja 21 Eiropas valsti. Šis dokuments balstīts dažādu tradīciju pieredzēs un apkopo gan Eiropas gan citu reģionu veselības aprūpes kapelānu standartus.

1. Veselības aprūpes kapelānu dienests

Kapelāns, balstoties uz personīgajiem, ticības, kultūras un kopienas resursiem, sniedz pastorālo aprūpi dažādos veselības aprūpes kontekstos, kalpojot to cilvēku eksistenciālajām, garīgajām un reliģiskajām vajadzībām, kas cieš, kā arī par tiem, kas rūpējas par cietējiem.

2. Kapelānu dienesta organizatoriskā struktūra un attīstība

1) Kapelānu dienesti ir dažādi organizēti dažādās Eiropas valstīs.

To organizatorisko struktūru veido:

- a) reliģiskās ticības grupas administrācija,
- b) veselības aprūpes institūcijas,
- c) valsts veselības aprūpes likumdošana un politika,
- d) kapelānu asociācijas.

2) Kapelānu dienestā kalpo garīdzniecība un laji, kas ir profesionāli apmācīti pastorālās aprūpes jomā, savas ticības kopienas nosūtīti un veselības aprūpes sistēmas atzīti.

3) Kapelānu dienesti darbojas kā multidisciplināras komandas daļa. 3. Kapelānu aktivitātes jomas

Kapelāni ir klātesoši pacientiem, radniekiem un citām tuvām personām, apmeklētājiem un medicīniskajam personālam:

1) lai pasludinātu un aizstāvētu katras personas bezgalīgo vērtību un cieņu,

2) lai atgādinātu par ciešanu, slimību un nāves eksistenciālajām un garīgajām dimensijām,

3) lai sniegtu atgādinājumu par dziedinošajiem, vadošajiem un atjaunošajiem reliģiskās ticības spēkiem,

4) lai ieraudzītu/saprastu, ka cilvēkiem no dažādām reliģiskajām un kultūru tradīcijām garīgās vajadzības tiek saprastas respektējot katru ticību,

5) lai censtos pasargāt pacientus no nevēlamas garīgas uzmācības vai prozelītisma,

6) lai sniegtu atbalstošu garīgo aprūpi ar empātiskas klausīšanās palīdzību, izrādot sapratni tiem, kas cieš,

7) lai rūpētos par reliģisko Dievkalpojumu, rituālu un sakramentu pieejamību atbilstoši pacienta reliģiskajai tradīcijai,

8) lai kalpotu kā multidisciplināras veselības aprūpes komandas loceklis,

9) lai sniegtu savu devumu un piedalītos veselības aprūpes profesionāļu izglītības programmās,

10) lai darbotos kā vidutājs un samierinātājs, kā arī aizstāvētu tos, kuriem nepieciešamas balstiesības veselības aprūpes sistēmā,

11) lai atbalstītu un piedalītos zinātniskās programmas, kas veltītas garīgajai aprūpei,

12) lai izvērtētu sniegtās garīgās aprūpes efektivitāti,

13) lai mudinātu kopienu apzināties to pacientu, aprūpētāju un veselības aprūpes sistēmas vajadzības un nepieciešamības, kuriem tā kalpo.

4. Teoloģiskie, pastorālie un ētiskie jautājumi

Kapelānu kalpošana ir teoloģisko, pastorālo un ētisko jautājumu avots, kas iesaistīta

programmās un diskusijās, kas attiecas uz:

- a) teoloģiskiem un pastorāliem jautājumiem,
- b) garīgām/eksistenciālām vajadzībām un vērtībām,
- c) ētiskiem (ieskaitot biomedicīnas) jautājumiem,
- d) pastorālās veselības aprūpes uzlabošanu.

5. Izglītība, veidošanās un pārraudzība

Strādājošie kapelāni saņem profesionālu apmācību visas savas kalpošanas laikā amatam atbilstošā līmenī. Šis process ietver:

- a) teoloģisku un pastorālu izglītību un refleksiju,
- b) veselības aprūpes jautājumu apzināšanos,
- c) praktisku/klinisku supervīziju,
- d) garīgu vadību.